

Välisministeerium

Teie: 27.08.2025 nr 8.1.1/25-0517/-2T

Meie: 28.10.2025 nr 5-1/52-2

Siseministeeriumi arvamus Globaalse Euroopa instrumendi ettepaneku kohta

Tulenevalt Riigikantselei resolutsioonist 2-5/25-01583 edastab Siseministeerium arvamuse Välisministeeriumile Globaalse Euroopa instrumendi määruse ettepaneku kohta, COM(2025) 551. Ülevate koostasid Siseministeeriumi EL ja välissuhete osakond, sisejulgeoleku osakond, välisvahendite osakond ning usuasjade ja kodanikuühiskonna osakond (info@siseministeerium.ee). Valdkondade eest vastutab Siseministeeriumi kantsler Tarmo Miilits (tarmo.miilits@siseministeerium.ee).

Siseministeerium toetab määruse ettepanekut, kuna see omab laialdast positiivset mõju, eriti kodanikuühiskonna arendamise valdkonnas. Euroopa Liidu (edaspidi: *EL*) välistegevuse raames jääb inimõiguste, demokraatia ja kodanikuühiskonna organisatsioonide toetamine prioriteediks. Toetust antakse nii piirkondlike kui ka ülemaailmsete programmide kaudu, järgides arengukoostöö tõhususe põhimõtteid ning tagades kodanikuühiskonna organisatsioonide ja kohalike omavalitsuste kaasamise poliitikakujundusse ja kestliku arengu eesmärkide elluviimisse. EL toetab kodanikuühiskonna tegutsemiseks soodsat keskkonda, tagades juurdepääsu teabele ja võimaluse osaleda otsustusprotsessides.

Vajaduse korral võib toetus olla paindlik ja kiire, sealhulgas ilma avaliku taotlusvooruta, näiteks kriisiolukordades või inimõiguste kaitsjate toetamiseks. Toetust on võimalik anda ka organisatsioonidele, kellel puudub juriidiline isikustatus vastavalt siseriiklikule õigusele.

Lisaks eelmainitule soovib Siseministeerium juhtida tähelepanu kahele üldisele aspektile:

1. Koostoime teiste instrumentidega

Määruse eelnõu kohaselt toetab Globaalse Euroopa instrument tegevusi, mida saab toetada ka riigiplaaniga hõlmatud toetusmehhanismidest: ränne, varjupaik, julgeolek. Kuna Euroopa Komisjoni määruste eelnõud 2025/0540 (toetus varjupaiga, rände ja integratsiooni valdkonnale; AMIF), 2025/0541 (toetus Schengeni alale, integreeritud piirihaldusele ja viisapoliitikale; BMVI) ja 2025/0542 (toetus sisejulgeoleku valdkonnale; ISF) toetavad tegevusi ka kolmandates riikides, on vaja suuremat selgust, kuidas Globaalse Euroopa instrumendid ja eelmainitud määruste eelnõud omavahel suhestuvad.

2. Toetuste õiguspärane kasutus

Globaalse Euroopa instrumendiga seatud eesmärgid on ambitsioonikad ja asjakohased, mille tarvis eraldatakse programmile märkimisväärne eelarve. Selle puhul on oluline tagada tõhusaid järelevalve- ja kontrollimise mehhanisme, mis aitavad maandada korruptsiooniohte väljaspool EL-i ning tagada järelevalve rahade õiguspärase kasutamise üle.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Tarmo Miilits
kantsler

Katarina Budrik 6125144
katarina.budrik@siseministeerium.ee